

Praatkruid

Informatieblad van IVN Veldhoven Eindhoven Vessem

Lente 2025

Bestuur

Voorzitter	Jos de Bruijn	06-37323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Secretaris	Lisette Broeken	06-23455723	secretariaat.ivnvev@gmail.com
Penningmeester	Cor van Leeuwen	06-39739572	corvanleeuwen.ivnvev@gmail.com
Ledenadministratie	Cor van Leeuwen	06-39739572	corvanleeuwen.ivnvev@gmail.com
Leden	Claudia Stoldt	06-41917390	claudia@detuinfluiter.com
	Tineke Lous	06-44772941	t.lous@hccnet.nl
	Etje Hendrikkx	06-22886128	etjehendrikkx@gmail.com

Werkgroepen

Landschap en milieu Eindhoven	Jos de Bruijn	0637323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Landschap en milieu Veldhoven-Vessem	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
Wandel- en fietsroutes	Rien de Schipper	0651579996	rien.de.schipper@gmail.com
Cursussen	Jannie Landa	0651403216	jannielanda1@gmail.com
Vogels	Heine van Maar	0652794217	heine.vanmaar@planet.nl
Water	Tineke Lous	0644772941	t.lous@hccnet.nl
Vlindertuin	José van Lieshout	0620897465	josevanlieshout@kpnmail.nl
Documentatiecentrum	Harrie Kessler	0402532079	hpekessler@gmail.com
Jeugd IVN	Heine van Maar	0652794217	heine.vanmaar@planet.nl
	Elly Fuchs	0610915141	elly.fuchs@gmail.com
Scholenwerk	Marian Kessler	0402532079	kesselermj@gmail.com
Publiekswandelingen wandeling op aanvraag	Veronique Mogendorff		ivn@rijniers.nl
Planten	Eugenie Verstegen		eugenie.verstegen@gmail.com
Vleermuizen	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl
Kleine Landschapselementen	Cor van Leeuwen	0639739572	corvanleeuwen.ivnvev@gmail.com
Kinderdoe	Petra van Leeuwen	0402114070	petravleeuwen@upcmail.nl
Gebiedsbeschrijvingen	Jos de Bruijn	0637323770	jos.bruijn@kpnmail.nl
Insecten	Wil Janssen	0402550242	wil.janssen@kpnmail.nl
Beheer d'n Aard	Gerard Lijten	0620771867	gerard.lijten@planet.nl

IVN

Veldhoven Eindhoven Vessem

IVN Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem is zo'n afdeling met als werkgebied de gemeenten Veldhoven, Eindhoven en een deel van de gemeente Eersel (de kernen Vessem, Knegsel en Wintelre). De afdeling is ontstaan door samenvoeging van IVN Veldhoven-Vessem en IVN Eindhoven in 2013 en heeft ca. 300 leden. Ons doel is om met onze activiteiten belangstelling te wekken voor natuur en milieu. Bovendien willen we de kennis bij het publiek hierover vergroten. Met diverse activiteiten zorgen wij voor bescherming en ontwikkeling van de natuur in ons werkgebied.

Vertrouwenscontactpersoon: Marian Kessler
06-17188904 of kesselermj@gmail.com

Lidmaatschap

Het lidmaatschap kost per jaar € 24,00. Huisleden (andere gezinsleden die op hetzelfde adres wonen) betalen jaarlijks € 5,-. Als (huis)lid krijgt u korting bij onze cursussen en kunt u deelnemen aan alle ledenactiviteiten. Jeugdleden betalen € 35,00 per jaar. Scholen betalen een vaste contributie van € 40,00 per jaar. Bankrek.nr. NL79 TRIO 0320 8657 89 t.n.v. IVN Veldhoven Eindhoven Vessem.

D'n Aard

Ariespad 5, 5503 EZ Veldhoven 040-2549279
Beheer, onderhoud, reserveringen: Gerard Lijten
0620771867 of ivn.vev@gmail.com

Praatkruid

IVN Veldhoven Eindhoven Vessem - lente 2025

Onderhoud

Vorige keer heb ik jullie verteld dat we **D'n Aard** willen gaan opknappen. We zijn weer een stapje verder. Dat wil zeggen dat we nu door een deskundige een zogenaamd Meerjarenonderhoudsplan hebben laten maken. Dit geeft ons enerzijds een beeld van de staat van onderhoud van het gebouw, anderzijds maakt het inzichtelijk wanneer we daarvoor kosten zullen moeten maken en hoeveel dat bij benadering zou kunnen zijn.

Het is logisch dat bouwkundig onderhoud een hogere prioriteit moet krijgen dan verfraaiing. Dat plan is dus weer de basis waarop we verder kunnen gaan bepalen hoeveel geld we kunnen besteden aan de opknapbeurt.

Samenstelling van ons bestuur

Wat ook onderhoud vraagt is de samenstelling van ons bestuur. Dit jaar verandert er nog niets maar in februari 2026 treden zowel Etje, Tineke als Cor af. Alle drie hebben jammer genoeg om hun moverende redenen aangekondigd dat zij geen nieuwe termijn zullen aangaan. We moeten dus serieus op zoek naar nieuwe kandidaat-bestuurders waaronder een nieuwe penningmeester.

Bij dezen dus een oproep: Denk eens na of dit iets voor je zou kunnen zijn. Of misschien ken je iemand die hier wel oren naar heeft.

Het is natuurlijk historisch verklaarbaar dat op hetzelfde moment drie van de zes bestuursleden aftreden maar handig is het niet. Daarom kunnen we bij nieuw aantredende leden best eens kijken naar de termijn. Dat hoeft niet per se vier jaar te zijn natuurlijk. Daarover kunnen we in gesprek.

Tenslotte: na veel donkere en natte weken is het voorjaar aanstaande. Het zal in ieder geval lichter en warmer worden. Dus weer lekker naar buiten en genieten van het ontluikende groen en de eerste bloemetjes.

Jos de Bruijn

Inhoud

4. Jeugd ivners aan het woord
6. Koekjes met nieuwjaar // Activiteiten
7. Kinderdoemiddag
8. Verwarming in d'n Aard
9. Groen Café
10. Bevers
11. Cursussen en lezingen
12. Wandeltip:Buulderbroek
13. IVN weekend 2025
14. Op zoek naar sporen
15. Documentartiecentrum
16. Foto's aanleveren

Voorpagina

Sperwer in een tuin in Meerhoven Foto: Claudia Stoldt

Groene kikker Foto: Harrie Kessler

Voorwoord: Padden in de tuin in Oerle Foto: Jawi Geurts

Colofon

Redactie: Etje Hendrikx
etjehendrikx@gmail.com

Praatkruid Zomer 2025 verschijnt half juni 2025.

Graag de kopij inleveren vóór 15 mei 2025

Kinderen van Jeugd IVN aan het woord

CORIEN VAN DEN HEUVEL

Twee keer per maand, meestal op zaterdagochtend, gaan kinderen van Jeugd IVN naar buiten. De natuur beleven, leren over beestjes en alles wat ze buiten tegenkomen. Of zoals Fenna (7 jaar) zegt: "Dat je in de natuur bent en dat je dingen kunt ontdekken. Door het bos lopen en modderig worden." Wat vinden de kinderen zelf? Jord die al langer lid is en nieuwkomer Morris hebben we gevraagd naar hun bevindingen. Kinderen aan het woord:

Morris Nelissen (6 jaar) woont in Veldhoven en gaat naar basisschool Zeelsterhof.

Hoe lang ben je lid van Jeugd IVN? Sinds dit jaar.

Wat vond je een hele leuke activiteit en wat vond je minder leuk? Bomen omzagen vond ik heel leuk.

Wat zou je graag (nog) een keer doen met jeugd IVN? Ik wil heel graag kikkers zoeken.

Wat is je lievelingsdier/-boom/-plant? Mijn lievelingsdier is een Afrikaanse slak.

Welk(e) dier/boom/plant zou je wel een dag willen zijn? Ik zou wel eens een schildpad willen zijn, omdat ik die dieren ook heel leuk vind.

Heb je nog andere hobby's? Bouwen en spelletjes spelen op de iPad zoals Minecraft.

Over 10 jaar ben je te oud voor jeugd IVN, op welke manier denk je dan nog met natuur bezig te zijn? Dan ben ik misschien wel boswachter.

Als je de wereld kon veranderen, wat zou je dan willen veranderen? Dat er geen plastic in de natuur was.

Zijn er nog dingen die je ons wil laten weten? Ik vind nog meer dieren leuk zoals insecten. Ik zoek graag naar beestjes in het bos.

**Morris houdt van alle dieren.
Kikkers vindt hij geweldig!**

Morris Foto: ouders van Morris

Jord Kempe (10 jaar, bijna 11) woont in Veldhoven en gaat naar basisschool Zeelsterhof.

Hoe lang ben je lid van Jeugd IVN? Toen ik 8 werd heb ik mijn kinderfeestje in het bos gedaan met een rondleiding van IVN. Dat vond ik zo leuk dat ik lid ben geworden. Dus bijna 3 jaar.

Wat vond je een hele leuke activiteit en wat vond je minder leuk? Ik vind de sterrenwacht en bomenkappen een leuke activiteit. Struinen vind ik wat minder leuk, want dat heb ik al wel vaak gedaan.

Wat zou je graag (nog) een keer doen met jeugd IVN? Ik wil nog wel een keer vleermuizen zoeken/spotten.

Wat is je lievelingsdier/-boom/-plant? Een slang, want ik vind het patroon van hun huid fascinerend.

Welk(e) dier/boom/plant zou je wel een dag willen zijn? Een giraffe, omdat ik wel zou willen weten hoe het is om zo'n lange nek te hebben.

Heb je nog andere hobby's? Lezen en gitaarspelen.

Over 10 jaar ben je te oud voor jeugd IVN, op welke manier denk je dan nog met natuur bezig te zijn?

Nog lekker wandelen in de natuur en dan vind ik het leuk dat ik bomen en planten herken. En misschien word ik wel lid van de gewone IVN.

Als je de wereld kon veranderen, wat zou je dan willen veranderen?

Ik zou de plastic soep willen oplossen.

Zijn er nog dingen die je ons wil laten weten?

Ik ben erg blij dat ik bij de jeugd IVN zit. Er is altijd wel iets leuks te doen en je bent lekker met de natuur bezig. Ik wil de leiding ook heel erg bedanken. Ik heb veel van jullie geleerd en hoop dat nog een tijdje te doen. Zonder jullie zou jeugd IVN niet bestaan!

Jord houdt van slangen. Hier laat hij een slangenhuidje zien. Foto: ouders Jord

Jord houdt van slangen en is graag bij het Jeugd IVN

Bij het Jeugd IVN doen we spannende dingen en ontdekken vanalles in de natuur om ons heen Foto: Mia Tops

.....en we doen stoere dingen, zoals bosonderhoud in de Dommelbeemden. Dan mag een van de ouders mee! Foto: Heine van Maar

Koekjes in het nieuwe jaar

TINEKE LOUS

Op verzoek hierbij de koekjes recepten, die ik gebakken heb voor de nieuwjaarsbijeenkomst 2025.

Kokosmakronen uit vroeger tijd

Ingrediënten

1 eiwit voor ongeveer zeven koekjes verder nodig per eiwit: 60 gram suiker, 50 gram kokos en 3 theelepels bloem.

Bereiding

Suiker en eiwit zachtjes verwarmen in een pan en roeren tot een witte gelei ontstaat, dan van de warmtebron halen. Roer de bloem erdoor. Maak 7 hoopjes op een bakblik en 15 minuten in een voorverwarmde oven op 160 graden bakken.

Chocolade chip havermout koekjes

Ingrediënten (voor ongeveer 20 grote of 40 kleine koekjes)

125 gram chocolade chips (of stukjes chocolade)
70 gram rozijnen (of noten in stukjes)
85 gram fijne havermout
120 gram roomboter op kamertemperatuur
150 gram bruine basterd suiker
1 ei
½ theelepel vanillesuiker
100 gram bloem
½ theelepel bakingsoda (kan zonder)
¼ theelepel zout
Verwarm de oven voor op 150 graden.

Bereiding

Klop boter met suiker. Klop een ei erdoor en de vanillesuiker. Meng daarna bloem zout en baking soda door je beslag. En roer als laatste chocolade stukjes, havermout en rozijnen door het mengsel.

Leg dan op een ingevette bakplaat hoopjes ter grootte van een flinke theelepel van het beslag of eetlepels als je grotere koekjes wil.

Bak alles in 10- 12 minuten in de voorverwarmde oven. De koekjes zijn makkelijk in te vriezen. (Lukt bij ons meestal niet, zijn ze al op). Verpak ze zo vacuüm mogelijk. Ontdooi ze in de koelkast en verwarm ze een paar minuten in de oven net voor gebruik.

Smakelijk eten!

Activiteiten

VERONIQUE MOGENDORFF

Controleer altijd vóór een wandeling even op de website of de gegevens kloppen.

Zondag 9 maart, 10:00-12:00 uur

Wandeling bij het Grootmeer met thema “amfibieën”
Start: parkeerplaats Grootmeer aan de Merenweg in Wintelre

Zondag 16 maart, 10:00-12:00 uur

Wandeling in Park Meerland met thema “prille lente in het park”
Start: Mrs. Park, Waterfront 402 in Eindhoven

Zaterdag 22 maart, 14:00-16:00 uur

Wandeling op landgoed De Grote Beek
Start: parkeerplaats P4 via ingang Boschdijk in Eindhoven

Zondag 30 maart, 10:00-12:00 uur

Wandeling door de Aanscotse Beemden met thema “-voorjaar”
Start: parkeerplaats einde Toledolaan in Eindhoven

Zondag 6 april, 10:00-12:00 uur

Wandeling in Gijzenrooi met thema “heggenlandschap”
Start: parkeerplaats Albert Heijn, Laan van Tolkien in Geldrop

Zondag 13 april, 10:00-12:00 uur

Wandeling om het Grootgoor
Start: Visvijver Vlasroot in Veldhoven

Zondag 13 april, 14:00-16:00 uur

Nationale Bijenteldag
Locatie: D'n Aard, Ariespad 5 in Veldhoven

Zondag 27 april, 10:00-12:00 uur

Wandeling door de Genneper Parken
Start: Genneper watermolen, Genneperweg 145 in Eindhoven

Zondag 11 mei, 14:00-16:00 uur

Wandeling over het terrein en door Koningshof
Start: onder grote boom bij hoofdingang, Locht 117 in Veldhoven

Zondag 18 mei, 10:00-12:00 uur

Wandeling door de Genneper Parken met thema “Bomen”
Start: Genneper watermolen, Genneperweg 145 in Eindhoven

Zondag 8 juni, 10.00 - 12.00 uur

Wandeling in De Klotputten
Start: parkeerplaats bij groenschool aan de Locatellistraat in Eindhoven

Naar de vogeltjes, 26 januari in het Heempark

'n Hele dag natuur voor de kinderen

JACQUELINE VAN HEEK

De vogels staan centraal vandaag, en dat is niet zo maar. Het is **Nationale Tuinvogeltelling** dit weekend. Ondertussen een jaarlijkse traditie waar we graag aan mee doen.

Deze keer met **gedichtjes**, onderweg en bij een activiteit, waarin vogels een rol spelen.

De ekster, de gaai, het roodborstje en de koolmees staan al klaar bij de ingang van het park.

"Zijn die echt?", vraagt één van de bezoekertjes.....

De vogels worden goed bekeken en met behulp van de vogelherkenningskaart op naam gebracht. Dit zijn de 'Thuisblijvers', ze wonen hier het hele jaar. In de winter is het soms moeilijk aan voedsel te komen. Maar...alle kinderen pakken nu draad, naald en schaar en rijgen pinda's aan met elkaar. De vogeltjes zijn hun dankbaar! He-las niet alle vogeltjes zijn even vlug, het 'Slakkengangvogeltje' vliegt met lege maag naar zijn huisje terug.

Verderop gaan de jonge bezoekertjes hun kartonnen vogel versieren en nemen die mee aan een touw, net als 'Janneman' die het touw nooit meer loslaten wou.

Pinda's voor de thuisblijvers Foto: Petra van Leeuwen

De kinderen maken een mooie vogel Foto: Petra van Leeuwen

Vogels bij de Dommel

Welke vogels zien de kinderen bij de Dommel? De eendjes, een meerkoet, de merel. De kinderen zijn al echte vogelaars in de dop. Nu nog even oefenen met de verrekijker. Dat blijft vaak lastig ook al is het voor de meesten niet de eerste keer dat ze hier zijn.

Na het vogels-kijken en pindarijgen is het tijd om zelf een boterham te eten. Mogen ze die zelf smeren? Jazeker. Maar wat blijkt, de eendjes kwamen met brood en zeiden 'We draaien het om, na al dat voeren van jullie, ga zitten en kom'. Dat was een verrassing! Na het voorlezen van 'Als vogeltjes gaan slapen', was het tijd om naar huis te gaan.

Gedichtjes, die gebruikt zijn:

Thuisblijvers van Bette Westra

Slakkengangvogeltje van Wim Hofman

Janneman van Geert de Kockere

Merel 2 van Johanna Kruit

De eendjes van Annie M.G. Schmidt,

Als vogeltjes gaan slapen van Annie M.G. Schmidt

Bedankt voor jullie bezoek en voor wie wil, zien we elkaar hier in de lente op **13 april**.

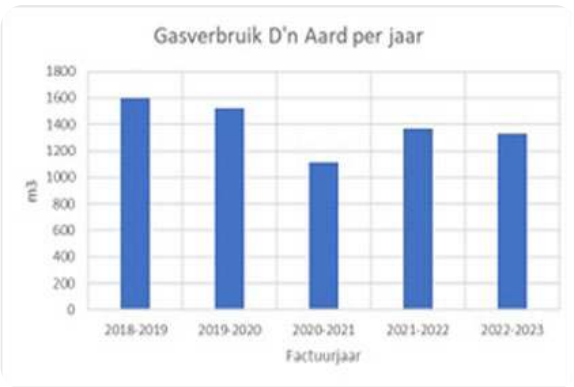
Eén jaar verwarmen D'n Aard met airco's: een overzicht

GERARD LIJTEN

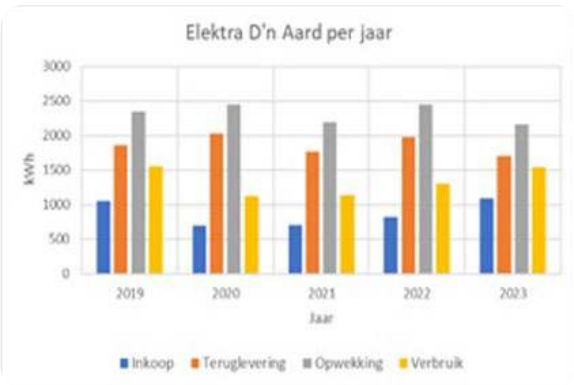
Eén jaar verwarmen met airco's

In juni 2023 zijn er 5 airco's geïnstalleerd in de Jan van de Werfzaal, Haagwinde, Kerkuil en hal, met name bedoeld om deze ruimtes afzonderlijk (snel) op te warmen vanaf een basistemperatuur van 10 °C. Die basis wordt nog steeds gerealiseerd met de (bestaande) gasgestookte CV. Belangrijkste doel, als voorbeeld-organisatie, was het verkleinen van onze CO₂-uitstoot. Na een volledig (kalender)jaar ervaring hiermee, is inmiddels duidelijk wat dit heeft opgeleverd.

Eerst wat historische cijfers over het gas- en elektraverbruik, zie beide grafieken.

Gasgebruik D'n Aard per jaar

Electra D'n Aard per jaar

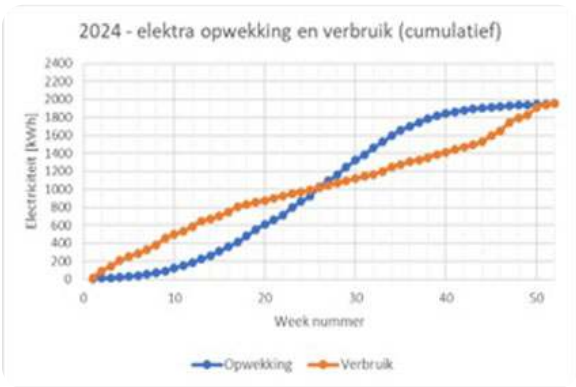
Het gasverbruik is in de loop der jaren wat afgenomen. De daling in 2020/2021 was het gevolg van de coronapandemie. Het verbruik over de laatste 2 jaar was gemiddeld 1350 m3. Over de zelfde periode was het elektraverbruik

zo'n 1300 kWh. In 2024 is 373 m3 gas verbruikt, dus ca. 975 m3 minder. Daar tegenover staat een hoger stroomverbruik van 1970 kWh, dus een toename van ca. 650 kWh.

Maar wat betekent dat nu voor de CO₂-uitstoot? Bij de verbranding van 1 m3 aardgas komt er 1.78 kg CO₂ vrij. Dit resulteert in een verminderde uitstoot van 1735 kg. Bij het opwekken van elektra wordt echter ook CO₂ uitgestoten omdat dit deels met fossiele brandstoffen wordt gedaan. Over 2024 wordt daarvoor gerekend met 0,298 kg per kWh.

Bij een extra elektraverbruik van 650 kWh zou dat een uitstoot van 200 kg geven.

Maar onze zonnepanelen lever(d)en, gemiddeld over een jaar, meer op dan we verbruik(t)en en dat blijkt precies voldoende om het extra verbruik te compenseren, zie grafiek.

2024: Elektra opwekking (blauw) en verbruik (oranje)

Dit is groene stroom en geeft dus geen uitstoot. Volledig klimaatneutraal is het gebouw dus (nog) niet; 373 m3 gas geeft nog steeds een uitstoot van ca. 665 kg CO₂. Er zijn een aantal mogelijkheden om dat (verder) naar nul te brengen. Zonder basisverwarming is het risico op bevriezing van leidingen te groot. Simpelweg de CV de deur uit doen is dus geen optie omdat de airco's niet geschikt zijn om de hele winter aan te blijven. Wel zou de basistemperatuur nog verder verlaagd kunnen worden of kan de CV vervangen worden door een (lucht-water) warmtepomp. In dat geval moet het extra stroomverbruik dan nog opgevangen worden door het huidige aantal zonnepanelen (10) verder uit te breiden.

Groen café Eindhoven

JANNIE LANDA

Groen café Eindhoven

Het Groen Café is een samenwerking tussen Trefpunt Groen Eindhoven, Bibliotheek Eindhoven, Art + Tech Society, groen domein het Wasven en IVN Veldhoven Eindhoven Vessem.

Door het structureel organiseren van bijeenkomsten zoals lezingen, films en gesprekken, willen we voor Eindhoven een stevig podium creëren om meer aandacht te geven aan thema's als groen, duurzaamheid en natuur in relatie tot de ontwikkeling van (de regio) Eindhoven. De stad staat immers voor een aantal belangrijke uitdagingen in het kader van onder meer verdichting, kwaliteit van de openbare ruimte, mobiliteit en klimaatadaptatie. Alle onderwerpen hebben een sterke relatie met groen en/of duurzaamheid en dagen uit tot dialoog en discussie. In elk Groen Café is er gelegenheid om tijdens het debat te luisteren naar inspirerende sprekers en te discussiëren over actuele thema's.

Sprekers en films

In de afgelopen jaren hebben we heel wat interessante sprekers gehad. Een overzicht is te vinden op de website van Trefpunt Groen Eindhoven. <https://www.trefpunt-groeneindhoven.nl/activiteiten/groen-cafe>
Films gingen o.a. over de invloed van verlichting op de natuur, over wat leeft er in de bodem en over de relatie tussen natuur en boeren. Iedereen die denkt een interessante lezing te kunnen geven kan zich melden bij mij.

Waar wordt het Groen café gehouden?

De bijeenkomsten zijn vaak in de bibliotheek van Eindhoven in de Witte Dame, maar er waren ook bijeenkomsten in Wasven, Pand P, Natlab, Microlab en Domusdela. De onderwerpen gaan van heel concrete natuuronderwerpen zoals over vleermuizen tot meer theoretisch beschouwen de onderwerpen zoals over de aanpassing van soorten aan het leven in de stad.

Elke bijeenkomst wordt aangekondigd op de site van IVN VEV, Trefpunt Groen Eindhoven en van de Bibliotheek Eindhoven. Opgeven voor een bijeenkomst kan via de site van de bibliotheek.

Groen café Eindhoven organiseert een avond over vleermuizen Foto: Bea Straver

In Waalre is eveneens een groencafé gestart. Informatie hierover staat op de site van de bibliotheek in Waalre.

Onderwerpen die op dit moment gepland zijn

27 maart De Bever, door Willy de Koning.
17 april Natuuramnesie door Marc Argeloo.
19 mei Agro forestry (boslandbouw) door Marco van Bijl.

Natuuramnesie

Marc Argeloo schreef het boek Natuuramnesie. Hoe we vergeten hoe de natuur er vroeger uitzag. Hij pleit voor een grotere rol van historisch en ecologisch onderzoek in de ecologie. In 2022 promoveerde hij op dit onderwerp. Daarnaast schreef hij nog andere boeken en is een bekende naam in de Nederlandse natuurbeschermings- en vogelwereld. Als het op natuur aankomt is ons geheugen beperkt: elke nieuwe generatie weet niet meer hoe anders en vaak rijker de natuur was ten tijde van de jeugd van hun ouders of grootouders. Kennis van de rijkdom van de natuur verdwijnt uit ons collectieve bewustzijn. Dit staat bekend als het shifting baseline syndrome. We verliezen daardoor onmisbare informatie bij de aanpak van de nationale en internationale natuurbescherming.

Bevers

JANNIE LANDA

**De bever: Volop in het nieuws!
Knaagt hij aan zijn eigen succes....?**

Groencafé organiseert een lezing en film over bevers. Op 27 maart om 19.30 houdt Willy de Koning een lezing over bevers in de Openbare Bibliotheek Eindhoven, Witte Dame, Emmasingel 22. Eindhoven. Aanmelden via: <https://eindhoven.op-shop.nl/?search=bever>

Al sinds 2007 volgt en filmt Willy de Koning bevers. Veel in Limburg maar ook in bijvoorbeeld de Biesbosch en de Dommel. Uit de enorme hoeveelheid beeldmateriaal en opgedane kennis heeft ze al diverse films samengesteld met een compleet en actueel verhaal over het leven van de bever. Tijdens de lezing wordt de door haar gemaakte film 'Bevers in Nederland' vertoond.

Dat is af en toe heel verrassend, zelfs voor de kenners. Met beelden van knagende bevers, bevers die een geurmerk maken, aandoenlijke geluidjes van jonge bevertjes vanuit een burcht, stoeipartijen tussen volwassen bevers en hun jongen, bevers die op hun gemak de vacht verzorgen of een bever die over land loopt.

Knagende bever Foto: Willy de Koning

Tijdens de lezing – aan de hand van een kleurrijke en veelzijdige PowerPoint – gaat ze in op de leefwijze van de bever, z'n uiterlijke kenmerken, de vele soorten sporen die het dier achterlaat, de leefomgeving, z'n aanpassingsvermogen en de invloed van de bever op zijn omgeving. Verder komen de oorzaken van het verdwijnen van de bever, zo'n 200 jaar geleden, aan de orde en de herintroducties die sinds de jaren 80 van de vorige eeuw plaatsvonden. Ze besteedt aandacht aan de regionale beverpop-

Foto: Willy de Koning

pulatie, neemt ruim de tijd voor het beantwoorden van vragen en gaat in op de huidige discussies over bevers die overlast veroorzaken.

Over de avonturen met bevers, tijdens de talloze uren op de oever en in haar kano, valt natuurlijk van alles te vertellen. In 2012 kwam bij KNNV-Uitgeverij een boek van Willy de Koning uit over haar belevenissen met bevers, 'Avonden aan de Waterkant' getiteld. In 2015 werkte de natuurfilmster mee aan de bioscoopfilm 'Holland, Natuur in de Delta' waarvoor ze beeld- en geluidsopnamen maakte. Ze werkte mee aan diverse items over bevers op regionale en landelijke radio en televisie. Voor het boek 'Gewilde Dieren' (2021) over herintroducties van dieren in Nederland schreef ze een hoofdstuk over de bever.

Willy de Koning geeft lezingen door het hele land en neemt dan tal van 'beverattributen' mee, zoals een jas van beverbont, bevertanden en een beverschedel, beverkeutels en takken met knaagsporen van bevers. Als het lukt om tijdens veldwerk vers castoreum (bevergeil) te vinden neemt ze dit mee naar de lezing, zodat deze karakteristieke geur kan worden geroken.

Bronvermelding foto's: Willy de Koning

Foto: Willy de Koning

Cursussen en lezingen 2025

JANNIE LANDA

Voor IVN leden en andere belangstellenden is er weer heel wat interessants te volgen. Hieronder volgen de plannen tot nu toe, maar zie ook de nieuwsbrieven en de website van IVN VEV www.ivn.nl/vev

Lezingen van Gerard Compiet

In ons eigen IVN aanbod komen er in ieder geval twee interessante lezingen in d'n Aard die worden gegeven door Gerard Compiet.

Op **24 juni** zal Gerard Compiet ons verrassen met een avond over de berk. Deze 'gewone' boom zal je vanaf dan met nog meer eerbied gaan bekijken. Vanaf eind maart bloeit de boom, waarbij de vrouwelijke katjes aanvankelijk omhoog staan en de mannetjes hangen. Er komt veel leven voor bij deze boom. Misschien mag dit voorjaar de berk al wat meer in je belangstelling staan?

Dacht je de afgelopen winter wel eens 'hoe komen we de winter door?' Ik denk dat elk jaar en ben ondanks de luxe van een verwarmd huis zo blij met de eerst dagen met wat zon. De eerste citroenvlinder zien is dan een feest. Deze overwintert als vlinder, het oranjepopje doet dat als pop, terwijl een hommelp- of wespenkoningin een beschut plekje gezocht heeft om te overwinteren. In maart en april komen de egels uit hun winterslaap. Na een lang seizoen van genieten van lente en zomer verzorgt Gerard Compiet op **11 november** een avond over dit onderwerp.

Ruwe berk Foto: Piet Zomerdijk

Natuur in de Kempen

Afgelopen jaar hebben we weer een regionale cursus Natuur in de Kempen met succes afgesloten. Het plan is om deze cursus weer in het voor jaar van 2026 aan te bieden.

Cursussen en lezingen van andere IVN afdelingen volgen

Iedereen heeft de mogelijkheid om cursussen en lezingen van andere afdelingen te volgen. Dat werkt heel eenvoudig. Op de website van IVN VEV kun je invullen waarvoor je belangstelling hebt. Is dit een cursus of lezing dat vul je dat in bij het zoekvenster. Vervolgens geef je je postcode of woonplaats aan en hoe ver weg je wilt zoeken. B.v. 10 km. Dan komt vanzelf het aanbod te zien van afdelingen rondom Eindhoven.

Film "De kleine Dommel"

Op verschillende plaatsen in Noord Brabant wordt de film 'Kleine Dommel, levensader voor Oost- Brabant' vertoond. De film wordt vertoond op **26 maart in het Natlab** in Eindhoven. Reserveren via de website van Natlab. In de film van ruim 1.30 uur wordt de natuur, de cultuur en het waterbeheer van de Kleine Dommel tussen Kasteel Heeze en kasteel Eckart in beeld gebracht.

KNNV afdeling Eindhoven

De cursussen en lezingen van KNNV worden in d'n Aard gegeven en zijn ook bedoeld voor leden van IVN. Ze staan steeds vermeld in de nieuwsbrieven en op de website. Voor **beginnende vogelaars** is er een cursus die start op 10 maart.

Ben je geïnteresseerd in **(schijn)grassen**, dan heeft KNNV daarvoor een cursus op 2 en 5 juni met excursies 15 en 22 juni.

In de planning staat een minicursus in de zomer over **bramen** bestaande uit een lezing en aansluitend een excursie.

Kijk voor meer informatie op de website van KNNV <https://eindhoven.knnv.nl/agenda/>

Heb je belangstelling om mee te doen met het organiseren van lezingen of cursussen? Meld je gerust bij Jannie Landa, Coördinatie cursussen en lezingen.

Wandeltip: Buulderbroek

HEINE VAN MAAR

De Buulder Aa

Deze keer bezoeken we het beekdal van de Buulder Aa ter hoogte van Soerendonk. Je loopt door een afwisselend landschap met moerassen en vochtige bossen. Brabants Landschap heeft een aantal knuppelbruggen aangelegd die je door wilgenstruweel voeren. Ook kom je in het waterwingebied Budel van Brabant Water. Voor ons een onbekend maar prachtig gebied. Ga er zeker kijken. Het is een beekdal dus modderig. Bergschoenen hou je misschien net niet droog, dus doe voor de zekerheid laarzen aan. Je start in het gehucht Cranendonck, waar alle huizen wit zijn. Hier stond ooit kasteel Cranendonck in de 13e eeuw, bewoond door de heren van Cranendonck die onder andere het stadje Eindhoven in bezit hadden. De vormen van het kasteel zijn in het veld teruggebracht. Een historische plek.

Knuppelbruggen

Hoe kom je er? Neem de A2 en de afslag Soerendonk, rij richting dit dorp en neem na een halve km de afslag van

Knuppelbrug Foto: Heine van Maar

Schoonvorstlaan naar links. Parkeer voor het witte huis aan de linkerkant. De wandeling begint op de van Hornelaan. Ga daarna al snel links het paadje in bij het infobord. Hier ligt het voormalige kasteel. Loop door de IVN tuin tot aan het zandpad en ga rechts over de Buulder Aa. Loop naar rechts langs de beek, terug naar de van Hornelaan en ga links. Loop rechtdoor het zandpad in waar de verharde weg naar links afbuigt. Bij de splitsing van zandpaden ga je links een smal bospad in. Neem vervolgens niet de knuppelbrug. Einde pad naar rechts op het brede zandpad. Bij de bank ga je links en kom je op een lange knuppelbrug door het moeras. Door herstel is de waterstand hier sterk verhoogd. In het voorjaar een plek voor de **blauwborst**. Einde rechts en dan weer rechts, een lang zandpad langs de bosrand. Einde links, dan rechts het fietspad op, na de beek links en een smal pad rechts. Je komt weer op het fietspad. Vlak voor de bocht kun je door een hek "Buulderbroek" het terrein van waterwinning Budel op. Speur naar grote **gele kwikstaart**. Neem het tweede bospad rechts. Dit oude loofbos is ook veel natter geworden. De eiken kunnen dit niet aan. Ze worden vanzelf vervangen door elzen, wilgen en zachte berk. Je kunt de **zwarte specht** tegenkomen, luister naar de verdragende roep.

Watervalletje

Einde rechts en bij de kleine waterval weer rechts. Bij een bruggetje ga je links het smalle bospad in. Einde links, einde rechts langs de bosrand. Einde links, volg de laan. Je kruist de route van vanmorgen. Blijf nu langer doorlopen op de laan. Na een weiland neem je het bospad naar links, je komt weer op een knuppelbrug. Dit pad komt uit op de verharde weg, ga rechts en loop terug naar de parkeerplaats. Misschien heb je nog tijd om de infoborden met de geschiedenis in je op te nemen.

Veel plezier met deze wandeling van ongeveer 6,5 km.

IVN weekend 2025 naar de Bosbeek, Bennekom

ANITA EN FRANS LIEBREGTS, MART BENDER EN ETJE HENDRIKX

Na een spetterend succes met het weekend in september 2024 naar Wijk aan Zee gaan we komend jaar ook weer op weekend met IVN VEV.

Dit jaar wordt het een zomerweekend: 20, 21, 22 juni 2025.

We hebben een fijne accommodatie gevonden in **Bennekom: de Bosbeek**, een van de NIVON huizen waar we nog niet eerder zijn geweest.

We hebben in principe voor 36 slaapplaatsen (meest tweepersoons kamers, een paar driepersoonskamers) gereserveerd.

Het huis ligt zelf al midden in het bos en in de wijde omgeving is volop natuur. IVN Ede gaat ons helpen met het maken van een fijn programma. Het is even geleden dat we in de zomer op weekend zijn geweest. We verwachten een hoop leuke dingen te zien en te horen.

Vanaf 14.00 uur kunnen we er op vrijdag terecht. Natuurlijk als je die dag moet werken gaat dat niet lukken, maar voor de niet werkers op die dag zijn de kamers dan al beschikbaar. In elk geval zal er een maaltijd zijn rond 17.30-18.00 uur voor deze groep.

Op vrijdagavond om 20.00 uur komt de IVN-gids Jeltje Zeelenberg uit Ede een **korte lezing** geven over hetgeen wat we de dagen erna gaan zien.

Zaterdag zijn twee excursies in de buurt van de accommodatie. tussen de middag lunchen we in de Bosbeek.

Op zondagochtend is er een bijzondere excursie: dat houden we nog even geheim.

Een spreng is een kunstmatige bron Foto: Jeltje Zeelenberg

Na de lunch op zondag gaat iedereen weer zijns weegs.

Tussendoor is er genoeg tijd om te verpozen en op zaterdagavond gaan we met z'n allen een lekkere maaltijd bereiden.

IVE leden kunnen zich aanmelden door 100 euro over te maken op rekening NL23 INGB 0004 1893 27 tav Mw MA Hendrixx.

Deze aanbetaling is voor de overnachtingen. Later komt er een afrekening voor de kosten van de rest van het weekend.

Er hebben zich alweer een aantal mensen opgegeven, maar er is nog volop ruimte voor aanmeldingen. Dus, ook als je nog nooit mee bent geweest, doe het gewoon: ga gezellig mee en geniet samen met ons van de natuur even ten zuiden van de Veluwe.

We hopen je dit weekend te mogen verwelkomen!!!!

Het beekdal foto Sjoerd de Rave

Op zoek naar sporen, getuigen, daders en samenhangen

ETJE HENDRIKX

Ik heb het afgelopen half jaar, samen met Jos, getuige mogen zijn van het ontwikkelen van een interactief hulpmiddel, dat ingezet kan worden bij onze activiteiten. Dit afstudeeronderzoek is van Luna Snelder, industrieel ontwerper inmiddels, want ze is eind januari afgestudeerd.

Motivatatie voor het onderzoek

Haar motivatie om dit onderzoek te doen ligt in haar bezorgdheid over hoe de mensheid omgaat met de aarde, de natuur en in het bijzonder hoe het zich dreigt af te keren van de natuur. De mens ziet zichzelf niet meer als deel van de natuur. Mensen leven steeds verder van de natuur af en weten niet meer wat de samenhangen zijn tussen mens en natuur. Het belang om de aarde in evenwicht te houden lijkt totaal te zijn verdwenen. Ook in de politiek zien we verontrustende ontwikkelingen wereldwijd: men is niet meer bereid zich te bekommeren over het voortbestaan van de aarde, maar alleen hoe de mens er nu het meeste uit kan halen.

Steentje bijdragen

Als industrieel ontwerper wil Luna graag haar bescheiden steentje bijdragen aan het veranderen van onze kijk op de wereld en onze houding ten opzichte van de natuur. Ze heeft bedacht dat het belangrijk is om de natuur weer in de dagelijkse bewustwording van mensen te brengen. Kinderen hebben van nature al veel aandacht voor de naaste omgeving. Bij volwassenen is dat veel minder vanzelfsprekend. Daarom is dit onderzoek gericht op volwassenen en kwam Luna al vrij snel bij het IVN, bij uitstek een organisatie die bovenstaande problematiek elke dag aan de kaak probeert te stellen en wil bijdragen met behulp van educatie. Ze heeft ook veel contact gehad met Brabants Landschap, Nieuw Zwanenburg en Phood Farm en is tot een bruikbaar hulpmiddel gekomen, dat kan bijdragen aan de bewustwording van mensen in hun natuurlijke omgeving.

ESI (EcoSystem Investigation): hoe werkt het?

Luna heeft zich laten inspireren door de manier waarop gidsen informatie uit de natuur afleiden en hoe dat vergelijkbaar is met misdaad- en detectiveprogramma's op TV

als CSI.

Ze heeft bedacht dat je kunt kijken naar de natuur alsof het een plaats delict is: je ziet dat er iets is gebeurd, je zoekt sporen, er zijn misschien getuigen en uiteindelijk kun je misschien conclusies trekken over wie ergens geweest is, iets heeft aangevreten of een hol heeft gemaakt. Door allerlei sporen bij elkaar te brengen, is het misschien ook mogelijk om iets te ontdekken over de samenhang van dingen in de natuur op de plaats waar het onderzoek plaatsvindt: je ontdekt iets over het ecosysteem. Met dit hulpmiddel, een draagbare ESI tas, kunnen we dus tijdens een publiekswandeling of tijdens een cursus of een aangevraagde activiteit de bezoekers bewegen zelf op onderzoek uit te gaan.

Pilot met het IVN bestuur

Met het bestuur hebben we dit project uitgetest in de Vlindertuin. We vonden de volgende sporen:

- * een plukplek met veren van een duif
- * een halve vleugel op een totaal andere plek
- * overal kleine veertjes
- * een walnoot opengebrosen, en een met een gat erin
- * een halve witte kleine eierschaal
- * bessen
- * veel slakkenhuisjes, eentje helemaal dichtgemetseld met een kalkdekseltje

Een ESI tas bestaat uit twee magneetborden waarop informatie verzameld kan worden. Onder het onderste bord zitten hulpmiddelen (looppotje, loep, printertje e.d) Foto: Luna Snelder

Dit alles wordt vastgelegd in je draagbare onderzoekstas d.m.v. foto's en aantekeningen. Na een kwartiertje rondzoeken naar sporen, brengen we al deze sporen bij elkaar op het bord en proberen we met de groep verbanden te leggen. Welke sporen hebben met elkaar te maken? Welke juist niet?

Uiteindelijk kom je gezamenlijk tot een conclusie: het was een sperwer die een duif heeft verorberd.

Kraaien of kauwen hebben stukjes duif te pakken gekregen en door de tuin verspreid. Mogelijk waren zij dus getuigen van de dood van de duif.

Een eekhoorn heeft de walnoot vakkundig rondom opengeknabbeld. dit staat los van de dode duif.

Een andere walnoot is waarschijnlijk door een vogel ge-

Conclusies en ambities van Luna

In een wereld waarin we losgekoppeld zijn van de natuur, zorgen we niet langer voor het klimaat. EcoSystem Investigation is ontstaan uit samenwerking. Het is een hulpmiddel om natuurgerelateerde gemeenschappen te versterken in het delen van hun waardering voor de natuur met de gemeenschap en erbuiten. Door zo de verbondenheid met de natuur te vergroten, kan een intrinsieke motivatie voor duurzaamheid ontstaan. Met het verspreiden van deze verbondenheid en intrinsieke motivatie komen we een stap dichterbij een gezonde planeet. Ik hoop meer ontwerpers en gemeenschappen te inspireren om aan soortgelijke missies te werken, aangezien transformatie naar duurzaamheid samenwerking vereist.

werkt, mogelijk een kraai. Kraaien eten ook bessen. Kraaien leggen soms kleine witte eieren. Dus de walnoot met gat, de bessen en het halve eitje zijn mogelijke bewijzen dat er inderdaad kraaien of kouwen in de tuin aanwezig zijn.

Wat betreft de slakken: de meesten waren lege huisjes. De slak met de kalk deksel heeft zich verschanst in het huisje in afwachting op warmer weer.

Zo kun je met een groep een hoop ontdekken in korte tijd en de ESI-tas kan daar een fijn hulpmiddel bij zijn.

Bewustwording vergroten

Natuurlijk kun je het publiek alles tijdens een wandeling vertellen. Maar zelf op onderzoek uitgaan, stimuleert enorm om verder te kijken dan wat de gids tijdens de wandeling vertelt. Je ziet allerlei dingetjes die je niet kunt verklaren. Het prikkelt je nieuwsgierigheid. Je maakt foto's van de sporen, of een tekening. Daarna komt het overleg: wat heeft iedereen ontdekt? Hangen deze sporen met elkaar samen? Hoe vinden we de oplossing van het mysterie?

Het is ook een ervaringsmoment voor de gids zelf en die zal al zijn/haar kennis beschikbaar moeten hebben om

Pilot met het bestuur Foto: Etje Hendrixx

dit onderzoek goed te begeleiden. Vaak leert de groep ook van elkaar tijdens het gesprek dat ontstaat waarin ecologische rollen en ook onze menselijke rol ter sprake komen. Een leerproces dat ons allemaal kan verrijken en bewuster kan maken van onze omgeving met alle grote en kleine medebewoners!!

Heel veel succes, Luna, met je verdere loopbaan

Documentatiecentrum IVN VEV

HARRIE KESSELER

De meeste IVN'ers kennen de bibliotheek in de Haagwinde wel en hebben er misschien ook ooit eens een boek geleend. Dat er ook nog een heel andere afdeling in de hal staat waarin lessen, stencils, brochures, verslagen en onderzoeksresultaten zitten, weten we misschien niet. Toch kan het soms prettig zijn om wat extra informatie te krijgen over een bepaald onderwerp of gebied door het werk van andere IVN'ers eens te raadplegen. Soms kunnen ze wat verouderd zijn, maar dan toch weer interessant zijn om een vergelijking te kunnen maken met vroeger. Of om eens te zien wat veranderd is, of wat in een bepaald gebied te verwachten valt.

Wat kun je in dit deel van de bibliotheek zoal vinden?

De volgende rubrieken staan in de hal in de zwarte lectuurbakken met de volgende codering:

- C1. Algemene biologie.
- C2. Bomen en heesters.
- C3. Paddenstoelen, zwammen, mossen, varens en korstmossen.
- C4. Dieren (geen vogels).
- C5. Vogels.
- C6. Landschappen, ecologie, natuur- en milieubeheer.
- C7. Heemkunde.
- C8. IVN VEV.
- D. Scholenwerk (lessen etc.)
- E. Cursussen, inventarisaties en verslagen.

Voor meer gedetailleerde informatie kun je (o.a. per trefwoord) op de site van de IVN bibliotheek terecht. Mocht er iets voor je bij zijn en wil je het document lenen, vergeet dan niet het te noteren op de uitleenlijst. Houd het niet te lang in je bezit (hoogstens 3 maanden) en zet het dan weer op juiste plaats terug!

Veel leesplezier.

Beleef de natuur

Steenuiltje Foto: Jawi Geurts

Foto's aanleveren

Het Praatkruid staat of valt met de inzendingen van onze leden. Gelukkig hebben we daar nooit gebrek aan, omdat er veel te delen is in onze actieve vereniging. Echter: foto's uit onze omgeving kan ik altijd gebruiken.

Wie heeft er een mooie foto en wil deze delen met onze leden? Als je iets opstuurt graag erbij vermelden waar het is en van wie de foto is. Alvast bedankt!!!

Etje Hendrikx